

Vårt beroende av USA är kostsamt

Svenska Dagbladet den 25 november 2025

Europas säkerhetsmässiga beroende av USA hindrar vår utveckling. De amerikanska tullarna leder till lägre investeringar och produktivitet i Europa. USA vill göra upp med Ryssland om Ukraina, med stora kostnader för Europa som följd. Sverige behöver ta täten i en innovationspakt tillsammans med de nordisk-baltiska länderna för att skapa resurser till vår säkerhet och andra viktiga investeringar.

Den nordatlantiska alliansen har under årtionden varit ömsesidigt gynnsam. Men spänningar har byggts upp och Sverige och Europa är nu i en beroende-ställning. USA har varit vår säkerhets-mässiga garant mot hotet från Ryssland. Men USA har omvärderat sin inställning till Europa och använder vårt beroende för att uppnå sina egna ekonomiska och politiska mål.

Så länge vi är beroende av USA är vi inte fria. Europa har börjat att ta ansvar för sin egen säkerhet. Många europeiska länder ökar försvarsutgifterna och har planer för att de ska uppgå till 5 procent av BNP om fem eller tio år. Det höjs kritiska röster att detta är bortkastade pengar eller rentav ökar konfliktrisen.

Vårt säkerhetsmässiga beroende kostar redan nu stora summor. EU accepterade ett handelsavtal där europeisk import beläggs med 15-procentiga tullar av USA. Det ensidiga avtalet var ett bakslag för EU. Det accepterades mot bakgrund av Europas beroendeställning. Vi kan inte vinna ett handelskrig mot vår säkerhetsmässige garant. Dessa tullar kommer att kosta europeiska företag och våra ekonomier stora summor. De leder till minskade investeringar och lägre produktivitetstillväxt. Vi betalar med lägre sysselsättning, mindre skatteintäkter och lägre tillväxt.

USA och Ryssland har under flera veckor, helt utan medverkan av vare sig Ukraina eller Europa, genomfört hemliga förhandlingar om en uppgörelse kring Ukraina. Uppgörelsen med 28 punkter presenterades först för Ukraina och Europa som ett fait accompli som vi inte kan påverka utan bara acceptera. Uppgörelsen utgick ensidigt från Rysslands intressen och innebar i praktiken Ukrainas kapitulation. Det är en mycket dålig uppgörelse för Ukraina och Europa som kan forceras på oss, under hot av indraget stöd om planen inte accepteras. Hoten verkar nu leda till att Europa kompromissar med Ukrainas suveränitet. USA verkar uttrycka att det är ett bra tillfälle nu när Ukraina pressas av en stor korruptionsskandal. Och Europa får bereda sig på att återse belägenheten från handelskonflikten. Det kommer rapporter om att USA vill dra sig ur rollen som Natos överbefälhavare. Det skulle ses som att USA tar ett steg bort från Nato. Hur kommer Europa reagera om USA säger sig lämna Nato om vi inte stödjer USA:s uppgörelse med Ryssland?

En uppgörelse kring Ukraina på Rysslands villkor, med amerikansk uppbackning, kommer kosta Europa stora summor. Om striderna i Ukraina upphör kan Ryssland skicka styrkor till baltiska och finska gränserna, samt lägga mer resurser på hybridkrigföringen i Europa. Europa skulle behöva bygga ut försvaret mot Ryssland mycket snabbare, och troligen uppleva fler störningar från hybridaktiviteter. Samtidigt behöver Ukrainas försvar och samhälle byggas upp.

Sen går det inte att utesluta att USA kommer tillbaka och vill ha något mer av oss européer för att vi är beroende av USA. Det kostar mycket för oss att ta hand om vår egen säkerhet. Men det kostar också mycket om vi inte gör det.

Vad ska vi göra? Vi ska inte acceptera överenskommelser som undergräver vår långsiktiga fred och vårt välstånd. Vi måste avfärda en överenskommelse kring Ukraina som inte är på Ukrainas och Europas villkor.

Vi måste få i gång tillväxten av produktivitet i Sverige och Europa. Vi behöver tillväxt för att betala för alla investeringar, dels i vår säkerhet, dels i nya industrier och klimatomställningen. Vår säkerhet och vårt välstånd är sammanlänkade.

Kommissioner har pekat på en rad åtgärder för att öka produktiviteten både i Sverige och Europa (till exempel Draghi-rapporten). Rapporterna kommer med många bra förslag. Jag lyfter fram tre viktiga faktorer. Vi behöver en innovationspakt:

- Underlätta innovation.
- Reducera handelshindren inom Europa.
- Använda reglerna för den gemensamma marknaden.

Det handlar främst om att förenkla för innovatörer, företag samt anställda. Färre regler och regleringar samt fokus på en så friktionsfri inre marknad som möjligt. Vi behöver stödja innovationens grundvalar ("The Constitution of Innovation"). Det handlar inte om budgetutrymme utan politisk vilja att förenkla, sänka trösklar och främja innovation. EU behöver fokusera på att applicera sina regler för den gemensamma marknaden i stället för att lägga till nya pålagor.

En utmaning är att EU rör sig trögt. Det är många viljor som ska samsas. Vi behöver en "villigas koalition" som prioriterar arbetet att underlätta innovation, reducera handelshindren och förverkliga en gemensam marknad. Här kan Sverige ta en viktig roll och arbeta tillsammans med de nordisk-baltiska länderna. Vi är en grupp länder med gemensamma intressen, säkerhetsmässigt är vi nära det ryska hotet och ekonomiskt finns många likheter. Sverige tillsammans med grannländerna kan integreras till en gemensam marknad för mer innovation och högre produktivitet. Vi bildar också ett block som driver EU i samma riktning.

Vi behöver tillväxt för välstånd och säkerhet. För att nå dit behöver vi förbättra innovationens grundvalar. Sverige tillsammans med de nordisk-baltiska länderna kan ta den europeiska ledartröjan för att nå dit.

Martin Ljunge